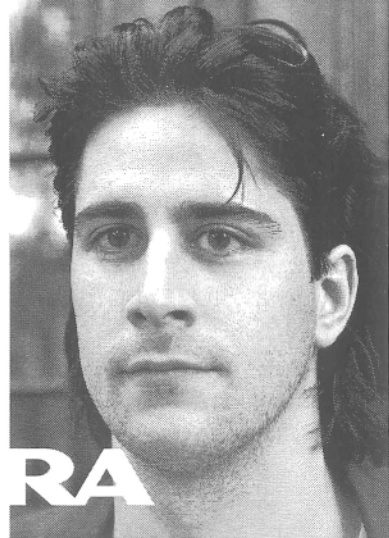

Goran Vrbanić

KAKO SE TO UOPĆE STUDIJA

Ljudi kažu: Studiraš glumu?! Pa kako se to uopće studira? Studira se... - kažem, a pitanje stoji kao da se nikog ne tiče, jer što se tu uopće ima naučiti, pa to je bogom dano, ili ga imaš ili ne... A ipak, svake godine na prijemnom ispitu na Akademiji pojavi se oko sto pedeset mladih nada željnih četiri godine učenja glume. Prima ih se samo 15. A posla ima samo za pola od toga. No, to je druga priča...

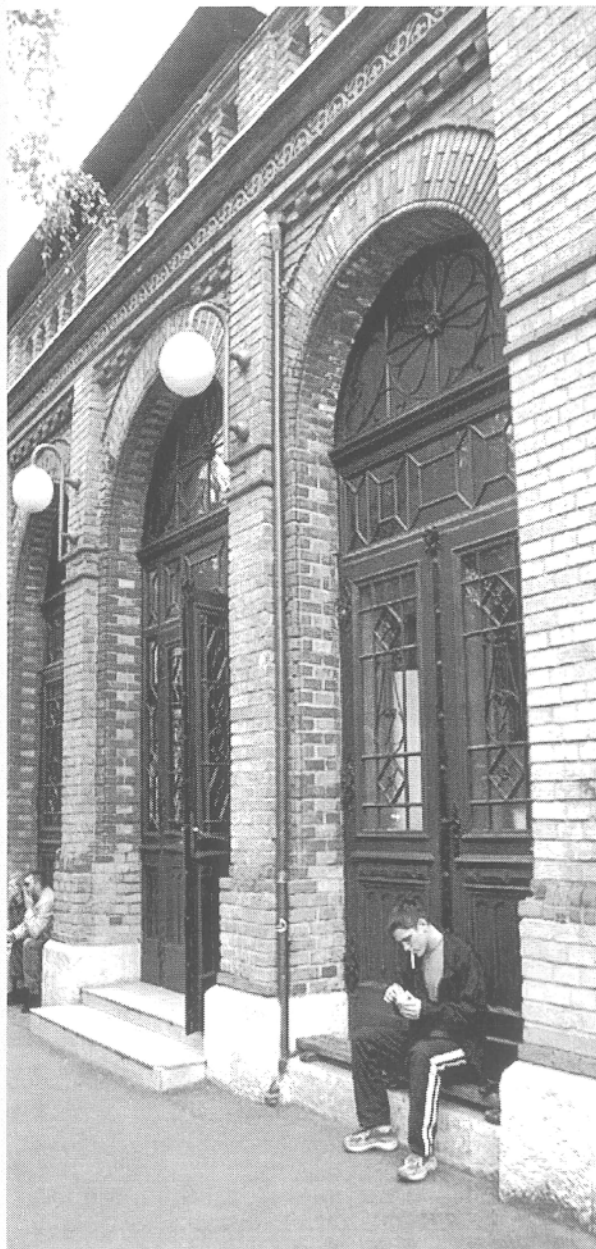
Dakle, onim sretnicima koji su upali to je neka potvrda da nečemu vrijede, te da im netko odozgo govori da su rođeni za daske koje život znače. A gore, u potkrovlju zgrade, nalazi se referada, a u njoj su naši profesori. I jedna od prvih stvari koju ćete od njih čuti bit će nešto poput: Glumačka pedagogija, je li, to vam ne postoji. Budući da je to prva godina i da ste još ljudi od činjenice da ste unutra, ne stignete se zapitati kog ćete vruga onda raditi četiri godine, već radite ono što vam se kaže i slažete se sa svime što se kaže, bila to neka anegdota s kraja 19. stoljeća ili tvrdnja da ste totalni kreten. (U nekim slučajevima tako nešto morate izjaviti za sebe pred cijelim razredom na sceni. Ne znam da li je to bila neka vježba, ili jednostavno ponižavanje.) S vremenom počinjete shvaćati da vam tu zapravo nitko ne pokušava pomoći u razvijanju nekakvog glumačkog procesa u vama, već da vas se jednostavno režira. Vi radite ono što inače radite, a oni vam postavljaju uvjete. Akademija kao da pretpostavlja talent studenta i ne pokušava ga razvijati, već zahtijeva rezultat, a budući da ne postoji nikakva terminologija kojom bi redatelj svirao po mojem glumačkom instrumentu, umjesto gradio svoju umjetničku viziju mojim mesom, vi radite ovo:

Tu stani... Glumi. Ne... /kaže on to dobro.../ Biti ili ne biti! - to je pitanje. To nije pitanje, razumiješ? Kako ti to ruka stoji? Mrtva ti je ruka. Stavi je iza leđa... Ponovi. Ne... Slušaj, kaži to kao da govoriš kroz stoljeća... Kako to misliš - kako? Idi glasom kroz pod scene do one tamo stolice. Hajde... Biti ti je malo bolje, ali ne - ne. Vрати ruku iza leđa, ne možeš to govoriti s takvom rukom... Ponovi. Ne, ponovi! Glumi! Glumi! Ne valja... Zašto si tako napet?

I tako to ide iz dana u dan... Ali nema veze... barem smo dobili kantu i imamo se gdje sakriti. Nas se zapravo o svemu tome vrlo malo pita, a ako nas se i pita za mišljenje mi moramo, kao i svi ostali studenti svijeta, pokušati pogoditi mišljenje profesora, da nam on onda ne bi, na našu glupost, naše svježje, ali trivijalno viđenje stvari, naširoko objasnio, kroz faze obrazložio, svoju viziju onog što na sceni mora biti, ubacio poneku pričicu iz svoje slavne prošlosti, raspričao se o nečemu što je jučer vidio na televiziji i što je bilo užasno glupo, a nas pustio da se koprcamo kroz nekakve njegove teorije o likovima koje bi trebali stvarati sami.

Nas obučavaju zaista sjajni glumci i redatelji, ali nekvalificirani profesori, čast izuzecima, oni sami znaju koji su... Stvar je rasuta... Ne postoje nikakve zajedničke pretpostavke o procesu rada, tj. svako od tih ljudi brije svoj film. I onda ti taj film gledaj... Nemoguće! Nema šanse! Mi smo porazbacani po glumačkim klasama i svaka klasa, sa svojim profesorima i asistentima radi ispitnu predstavu, koja je više predstava no ispitna, iako su ocjene, ne pitajte kako, tu. Svaka klasa je cjelina za sebe i kao takva ljubomorno čuva svoj teritorij, a u slučaju da pri-

padnik druge klase uđe na scenu dok se radi, taj biva izbačen. Tako klasa čuva tajnu svoje predstave od drugih klasa, koje su uvijek, jer tako kaže profesor koji je vođa klase, lošije od njih, jer njih vodi on. Kakva je to atmosfera na školi? Koje je to veselje i radost koju nam pruža mogućnost da se bavimo umjetnošću! Na jednom satu scenskog pokreta rečeno nam je da brzo govorimo asocijacije na zadanu riječ. Jedna riječ je bila i Akademija. Svašta

se reklo, al' je zveknulo isto: Pritisak, težina, nerazumijevanje, zatvor, bezvoljnost... Stvarno se čini kao da je sva volja umjesto da frca, nestala pod krivo usmjerenom palicom. Istina, lijene smo mazge i često nam je to sve skupa preteško, ali mi bi ipak voljeli bolje i na neki ljepši način saznati što je to što nosimo. I još jedna stvar. Na Akademiji ste uglavnom cijeli dan. Mjesec pred ispit, vikendi ne postoje... Najveći pritisak je, kao i drugdje, na prvoj godini. Brucoši nakon cjelodnevnih tortura postepeno gube razum, počinju misliti da su stalno na sceni, da glume, a znaju, jer im se to uvijek i iznova govori, da glume loše, s krivim akcentom, položajem tijela, na krivom glasu, da su ružni i da im je kosa preduga i da bi im bolje bilo da su na agronomiji. Oni vam izvan škole, na ulici djeluju izgubljeno, ne razumiju mizanscen koji određuje promet, zaboravljaju tekst u svakodnevnoj konverzaciji, mrze cijeli svijet, jer osjećaju da su oni krivi. Kasnije, na drugim godinama, imate već kakav-takav oklop, s kojim idete na scenu i glumite i onda to profesori moraju gledati i uglavnom im ne valja. Zar nije život ironičan?

No ipak, nije sve tako loše... Ponekad nas na nekom predmetu iznenadi netko tko će zbilja raditi s vama, ili nas, barem na tren, lucidan moment nekog profesora izbaci iz takta i otvori put prema onom nečem u sebi što tražimo i što će nas vinuti u visine. Onda to fiksiramo u sebi, izmišljamo tim sitnim stvarima koje radimo neka svoja imena, ili ih vežemo uz neku asocijaciju, ili što ja znam što glumci rade... Radimo predstave koje su ponekad dobre, uglavnom ne, netko se bolje snašao u tom kaosu koji mu je ponuđen, netko ne... Na kraju krajeva to je ipak samo studij... Glumac Vili Matula rekao je jednom negdje:

Najsretniji dan u mom životu bio je dan kada sam se po prvi put kao student popeo stepenicama Akademije dramske umjetnosti. Drugi naj-sretniji dan u mom životu bio je dan kada sam se zadnji put spustio tim istim stepenicama.

Ne znam što bi tu još trebalo reći. Čeka se drugi dan...